EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 3.6.2026.
COM(2026) 221 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Polijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

{SWD(2026) 221 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Polijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Regulā (ES) 2024/1263 ir precizēts, ka ekonomikas pārvaldības sistēmas mērķi ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Regulā noteikts, ka Padome un Komisija Eiropas pusgada kontekstā veic daudzpusēju uzraudzību saskaņā ar Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) izklāstītajiem mērķiem un prasībām. Eiropas pusgads jo īpaši ietver konkrētām valstīm adresētu ieteikumu formulēšanu un to īstenošanas uzraudzību.

(2) Komisija 2025. gada 16. jūlijā pieņēma priekšlikumu regulai, ar ko izveido Eiropas Ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu 2028.–2034. gada laikposmam un groza Regulu (ES) 2023/955 un Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 ([2]). Priekšlikuma mērķis ir palielināt Savienības finansējuma efektivitāti, samazinot finanšu arhitektūras sadrumstalotību, un atbalstīt dalībvalstis to ekonomikas politikas koordinēšanā saskaņā ar LESD 175. pantu.

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu 2028.–2034. gada laikposmam un groza Regulu (ES) 2023/955 un Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 (COM(2025) 565 final). Par ierosināto regulu pašlaik notiek sarunas ar likumdevējiem.

(3) Komisija 2025. gada 25. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma 2026. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Polija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par cilvēkkapitālu Eiropas Savienībā, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2026. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([3]) Padome pieņēma 2026. gada 21. aprīlī un vienoto nodarbinātības ziņojumu un ieteikumu par cilvēkkapitālu – 2026. gada 9. martā.

(4) Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja Konkurētspējas kompasu – stratēģisku satvaru, kura mērķis ir nākamajos piecos gados palielināt Savienības globālo konkurētspēju. Tajā ir noteikts, ka trīs pārmaiņu imperatīvi, proti, inovācija, dekarbonizācija un konkurētspēja, kā arī drošība, ir būtiski ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes pīlāri. Eiropas pusgads ir saskaņots ar Konkurētspējas kompasu, nodrošinot, ka ES dalībvalstu ekonomikas politika atbilst Komisijas stratēģiskajiem mērķiem, izveidojot vienotu pieeju ekonomikas pārvaldībai, kas visā Savienībā veicina ilgtspējīgu izaugsmi, inovāciju un noturību.

(5) 2026. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norise turpinās līdztekus Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) noslēguma posma īstenošanai ([4]). Atveseļošanas un noturības plāniem (ANP) līdztekus kohēzijas politikas finansējumam ir bijusi būtiska nozīme, lai rezultatīvi sasniegtu Eiropas pusgada politikas prioritātes, jo šie plāni bija nepieciešami, lai efektīvi pievērstos visām problēmām, kas konstatētas iepriekšējos ciklos konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtiskai to daļai, un Eiropas kohēzijas politikas finansētajās programmās bija jāņem vērā konkrētai valstij adresētie ieteikumi. Tuvojoties ANM darbības beigām, joprojām ir būtiski saglabāt saskaņā ar ANM atbalstītās un īstenotās reformas un investīcijas, jo īpaši tās, kas palīdz risināt konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos konstatētās problēmas.

(6) 2026. gada 3. jūnijā Komisija publicēja 2026. gada ziņojumu par Poliju. Tajā tika izvērtēts, kā Polija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus un kā tā īsteno ANP. Pamatojoties uz minēto izvērtējumu, ziņojumā par valsti tika identificētas visneatliekamākās problēmas, ar kurām saskaras Polija. Tajā bija arī novērtēts Polijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(7) Padome 2025. gada 21. janvārī pēc Komisijas novērtējuma un ieteikuma pieņēma ieteikumu, ar ko apstiprina Polijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu ([5]). Plāns aptver laikposmu 2025.–2028. gadam un atspoguļo fiskālo korekciju četru gadu garumā. Padome ieteica šādus neto izdevumu maksimālos pieauguma tempus: 6,3 % 2025. gadā, 4,4 % 2026. gadā, 4,0 % 2027. gadā un 3,5 % 2028. gadā, un tiem atbilstošie maksimālie kumulatīvie pieauguma tempi, kas aprēķināti attiecībā pret

---

[3] OV C, C/2026/2434, 28.4.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

[4] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[5] Padomes Ieteikums (2025. gada 21. janvāris), ar ko apstiprina Polijas vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu (OV C, C/2025/642, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/642/oj.

2023. bāzes gadu, ir 19,6 % 2025. gadā, 24,9 % 2026. gadā, 29,9 % 2027. gadā un 34,4 % 2028. gadā. 2025.–2028. gadā šie maksimālie neto izdevumu pieauguma tempi sakrīt ar korektīvajiem pasākumiem atbilstoši Padomes 2025. gada 21. janvāra ieteikumam saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu nolūkā novērst pārmērīga budžeta deficīta situāciju ([6]). Pamatojoties uz Komisijas 2026. gada 3. jūnija novērtējumu par efektīvu rīcību ([7]), pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra attiecībā uz Poliju uz laiku tiek atlikta.

(8) Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un tā sekas ir eksistenciāls izaicinājums Eiropas Savienībai. Komisija ir aicinājusi dalībvalstis koordinēti pieprasīt Stabilitātes un izaugsmes pakta valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšanu, lai atbalstītu ES centienus panākt strauju un būtisku aizsardzības izdevumu palielinājumu ([8]), un Eiropadome 2025. gada 6. marta sanāksmē atzinīgi novērtēja šo priekšlikumu. Pēc Polijas lūguma Padome 2025. gada 8. jūlijā pēc Komisijas ieteikuma pieņēma ieteikumu, kas ļauj Polijai novirzīties no ieteiktajiem neto izdevumu maksimālajiem pieauguma tempiem ([9]). 2025.–2028. gada periods, kad darbosies valsts izņēmuma klauzula, Polijai dod iespēju pārskatīt valdības izdevumu prioritātes vai palielināt valdības ieņēmumus, lai paliekošs aizsardzības izdevumu palielinājums vidējā termiņā neapdraudētu fiskālo stabilitāti.

(9) Polija 2026. gada 30. aprīlī iesniedza 2026. gada progresa ziņojumu ([10]), kurā iztirzāja neto izdevumu ieteikto maksimālo pieauguma tempu ievērošanu un tādu reformu un investīciju īstenošanu, ar ko reaģē uz galvenajām problēmām, kuras konstatētas Eiropas pusgada konkrētai valstij adresētajos ieteikumos. Gada progresa ziņojums atspoguļo arī Polijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu. Ziņojums par darbībām, kas veiktas saskaņā ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, ir iekļauts gada progresa ziņojumā.

(10) Reālā IKP pieaugums 2025. gadā bija 3,6 %, un SPCI inflācija bija 3,3 %. Komisijas 2026. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2026. gadā palielināsies par 3,5 % un 2027. gadā par 2,8 %, taču SPCI inflācija 2026. gadā plānota 3,6 % apmērā un 2027. gadā 2,9 % apmērā.

(11) Saskaņā ar *Eurostat* sniegtajiem datiem ([11]) Polijas vispārējās valdības budžeta deficīts pieauga no 6,4 % no IKP 2024. gadā līdz 7,3 % no IKP 2025. gadā. Deficīta pieaugums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo lielākus izdevumus par militārā

---

6 Padomes ieteikums par pārmērīga budžeta deficīta situācijas novēršanu Polijā, pieņemts 2025. gada 21. janvārī. Visi dokumenti saistībā ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru Polijā ir atrodami: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/Poland_en.

7 Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai "2026. gada Eiropas pusgads – pavasara pakete" (COM(2026) 200 final).

8 Komisijas paziņojums "Iespējas rašana palielināt aizsardzības izdevumus Stabilitātes un izaugsmes pakta ietvaros", Brisele, 19.3.2025., C(2025) 2000 final.

9 Padomes Ieteikums (2025. gada 8. jūlijs), ar ko Polijai ļauj novirzīties no neto izdevumu maksimālajiem pieauguma tempiem, kurus noteikusi Padome saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1263 (Valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšana) (OV C, C/2025/3971, 20.8.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3971/oj.

10 2026. gada progresa ziņojumi ir pieejami šādā tīmekļa vietnē: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

11 *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2026.

aprīkojuma piegādēm, publiskā sektora algām un sociālajiem pabalstiem. Pamatojoties uz politikas pasākumiem, kas bija zināmi prognozes termiņa datumā, Komisijas 2026. gada pavasara prognozē paredzēts, ka deficīts 2026. gadā būs 6,5 % no IKP un 2027. gadā – 6,3 % no IKP. Samazinājums 2026. gadā galvenokārt atspoguļo valsts finansēto izdevumu ierobežojumus, jo īpaši attiecībā uz darba ņēmēju atalgojumu un investīcijām, un jaunus diskrecionārus ieņēmumus palielinošus pasākumus. Deficīta samazinājums 2027. gadā galvenokārt atspoguļo pieņemtos diskrecionāros ieņēmumu pasākumus.

(12) Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, fiskālā nostāja ([12]), kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2025. gadā bija ekspansīva, proti, 1,3 % no IKP. Tiek prognozēts, ka 2026. gadā tā būs ekspansīva, proti, 0,3 % no IKP, un 2027. gadā – ierobežojoša, proti, 1,7 % no IKP.

(13) Saskaņā ar *Eurostat* sniegtajiem datiem ([13]) Polijas vispārējās valdības parāds pieauga no 54,8 % no IKP 2024. gada beigās līdz 59,7 % no IKP 2025. gada beigās. Parāda attiecības pieaugums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo lielu deficītu un parādu palielinošas atlikumu un plūsmu korekcijas saistībā ar investīcijām aizsardzībā. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2026. gada pavasara prognozē paredzēts, ka parāda attiecība pret IKP līdz 2026. gada beigām palielināsies līdz 64,5 % un līdz 2027. gada beigām – vēl līdz 68,3 %. Pieaugums 2026. un 2027. gadā galvenokārt atspoguļo lielu deficītu un parādu palielinošas atlikumu un plūsmu korekcijas.

(14) Saskaņā ar *Eurostat* datiem ([14]) kopējie vispārējās valdības izdevumi aizsardzībai Polijā 2025. gadā bija 3,4 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas 2026. gada pavasara prognozi aizsardzības izdevumi 2026. gadā tiek prognozēti tādā pašā līmenī. Tas atbilst pieaugumam par 1,8 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar 2021. atsauces gadu.

(15) Savienība joprojām saskaras ar energoapgādes traucējumu un paaugstināta cenu svārstīguma risku, ko saasina ģeopolitiskā spriedze, kura ietekmē globālos naftas un gāzes tirgus. 2022.–2023. gada enerģētiskās krīzes laikā gūtā pieredze liecina, ka plaši pasākumi, kas nav mērķorientēti, rada lielas fiskālās izmaksas un ir sociāli un ekonomiski neefektīvi. Kopš 2026. gada februārī sākās karš Tuvajos Austrumos, Polija pieņēma fiskālās politikas pasākumus nolūkā mazināt augsto enerģijas cenu ietekmi uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem ([15]). Tie ietver nemērķtiecīgus akcīzes nodokļu un PVN samazinājumus degvielai, kas ir spēkā līdz 2026. gada 15. maijam. Saskaņā ar Komisijas 2026. gada pavasara prognozi šo pasākumu fiskālās izmaksas 2026. gadā būs aptuveni 0,1 % no IKP. Komisija lēš, ka šiem pasākumiem, ja tie paliktu spēkā līdz 2026. gada beigām, fiskālās izmaksas 2026. gadā sasniegs 0,4 % no IKP.

---

12 Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Tās mērķis ir novērtēt ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

13 *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2026.

14 *Eurostat*, valdības izdevumi pēc valdības funkciju klasifikācijas (*COFOG*).

15 Tas atspoguļo situāciju Komisijas 2026. gada pavasara prognozes termiņa datumā (2026. gada 4. maijs).

(16) Pamatojoties uz Komisijas aprēķiniem, neto izdevumi Polijā 2025. gadā pieauga par 8,5 % un 2024. un 2025. gada kumulatīvais pieaugums bija 22,9 %. Neto izdevumu pieaugums 2025. gadā ir lielāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu un atbilst novirzei 0,9 % apmērā no IKP gada griezumā. Aplūkojot 2024. un 2025. gadu kopā, tiek prognozēts, ka neto izdevumu kumulatīvais pieauguma temps arī pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu, kas kumulatīvā izteiksmē atbilst novirzei 1,2 % apmērā no IKP. Tomēr prognozētā novirze, ņemot vērā aizsardzības izdevumu pieaugumu, ir valsts izņēmuma klauzulā paredzētās elastības robežās.

(17) Pamatojoties uz Komisijas aprēķiniem, tiek prognozēts, ka neto izdevumi Polijā 2026. gadā pieaugs par 4,0 % un 2024., 2025. un 2026. gada kumulatīvais pieaugums būs 27,9 %. Prognozētais neto izdevumu pieaugums 2026. gadā ir mazāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu. Aplūkojot kopā 2024., 2025. un 2026. gadu, arī prognozētais neto izdevumu kumulatīvais pieauguma temps pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu, kas kumulatīvi atbilst novirzei 1,0 % apmērā no IKP. Tomēr prognozētā novirze ir valsts izņēmuma klauzulas elastības robežās, pamatojoties uz pašreizējām aizsardzības izdevumu prognozēm.

(18) Publiskie izdevumi pēdējos gados ir strauji palielinājušies, ko veicina vairākas politikas prioritātes, tostarp lielāki izdevumi aizsardzībai un sociālajai politikai. 2025. gadā tie sasniedza 50,9 % no IKP, kas pārsniedz ES vidējo rādītāju (49,5 % no IKP). Publisko finanšu efektivitāte joprojām ir izaicinājums, jo sociālie pabalsti lielākoties nav mērķorientēti, un mājsaimniecību līmenī tie nav atkarīgi no ienākumiem, kā rezultātā veidojas labklājības sistēma ar ierobežotām pārdales spējām. Kopš 2024. gada veiktajām izdevumu pārskatīšanām bija ierobežota ietekme uz izdevumu pārdali.

(19) Papildus izdevumu racionalizācijai ir vajadzīgi ieņēmumu avoti, lai līdzsvarotu publiskās finanses un saglabātu valsts parāda ilgtspēju. Neraugoties uz to, ka 2024. un 2025. gadā pakāpeniski pieauga nodokļu ieņēmumi (procentos no IKP), tie joprojām ir ievērojami mazāki par ES vidējo rādītāju. Polijas nodokļu struktūru raksturo salīdzinoši neliela paļaušanās uz darbaspēka nodokļiem, proti, iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi ir ievērojami zemāki par ES vidējo rādītāju, savukārt patēriņa un kapitāla nodokļi veido lielāku daļu no kopējiem ieņēmumiem. Nodokļu bāzi varētu paplašināt, iekļaujot tajā jaunus avotus, bet nekavējot ekonomikas izaugsmi. Lai mobilizētu papildu ieņēmumus, ir vajadzīgi arī lielāki centieni nolūkā uzlabot nodokļu saistību izpildi. Lai gan atbilstības nepilnības pievienotās vērtības nodokļa (PVN) jomā ir samazinājušās, tās joprojām ir būtiskas. Lielas neatbilstības tiek lēstas arī uzņēmumu ienākuma nodokļa jomā.

(20) Pensiju pabalstu adekvātuma ziņā arī ir vērojama lejupejoša tendence. Pabalstu attiecība (vidējā pensija pret vidējo algu) samazinājās no 66 % 2005. gadā līdz 55 % 2024. gadā. Saskaņā ar 2024. gada ziņojumā par novecošanu iekļautajām aplēsēm nemainīgas politikas apstākļos prognozētās pabalstu attiecības turpmākas samazināšanās ierobežošana līdz 2045. gadam nozīmētu pensiju izdevumu pieaugumu par 2,5 procentpunktiem no IKP. Tas apdraudētu pensiju sistēmas ilgtspēju. Tiek lēsts, ka līdz 2040. gadam puse pensionāru saņems pensijas pabalstu, kas ir vienāds ar likumā noteikto minimumu. Tas galvenokārt attiektos uz sievietēm, kuru zemā dalība darba tirgū (48,3 % salīdzinājumā ar 59,4 % ES vecuma grupā no 55 līdz 64 gadiem) atspoguļo viņu zemāko likumā noteikto pensionēšanās vecumu. Turklāt pašnodarbinātās personas, kas veic minimālās pensijas iemaksas, un personas, uz kurām attiecas civiltiesiski līgumi un kuras sedz pensijas prēmiju zem minimālās robežvērtības, arī ir pakļautas nabadzības riskam. Pensiju sistēmai ir raksturīga arī liela

sadrumstalotība ar dārgiem īpašiem režīmiem atsevišķās profesijās. Lielākā īpašā pensiju sistēma (*KRUS*) ir paredzēta lauksaimniekiem, kuri veido vairāk nekā 10 % no visiem pensionāriem un pensionētajiem Polijā, un tā tiek lielā mērā subsidēta no valsts budžeta (aptuveni 0,7 % no IKP 2025. gadā). Lielo lauksaimnieku sociālās iemaksas neatspoguļo viņu ienākumu līmeni, un tas ietekmē pensiju pietiekamību. Turklāt noteikumi, kas reglamentē *KRUS* pensiju tiesības un pensiju kapitāla pārvedumu aprēķināšanu uz vispārējo pensiju sistēmu, nestimulē lauksaimniekus, jo īpaši tos, kuriem ir ievērojami iemaksu periodi *KRUS*, pāriet uz vispārējo shēmu. Citas profesijas, piemēram, uniformētie dienesti vai tiesneši un prokurori, saņem pensijas, neveicot iemaksas, tādējādi pilnībā paļaujoties uz valsts budžeta subsīdijām.

(21) Joprojām ir būtiski sistemātiski, jēgpilni un savlaicīgi iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību Savienības finansēšanas instrumentu sekmīgā īstenošanā, kā arī Eiropas pusgada kontekstā.

(22) Polijā kohēzijas politikas programmu īstenošana, kas ietver atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF), Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) un Kohēzijas fonda (KF), pārsniedz ES līmeņa vidējo tempu gan projektu atlases, gan maksājumu ziņā. Ir svarīgi saglabāt pašreizējo tempu, vienlaikus maksimāli palielinot investīciju ietekmi uz vietas. Polija jau veic pasākumus saskaņā ar kohēzijas politikas programmām, lai veicinātu konkurētspēju un izaugsmi. Tomēr dažās jomās var būt vēl vairāk jāstiprina īstenošana, tostarp tajās, kas saistītas ar fosilo kurināmo atsaistīšanu un taisnīgu pārkārtošanos. Ir būtiski nodrošināt, ka jaunās investīcijas, ko Polija identificējusi kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatīšanā, jo īpaši tās, kas saistītas ar piecām Vidusposma pārskatīšanas regulā ([16]) noteiktajām prioritātēm, tiek ātri un efektīvi īstenotas.

(23) Polija saskaras ar vairākām problēmām, kas saistītas ar vienkāršošanu, pētniecību un inovāciju, enerģētiku, klimatu un ūdens resursu apsaimniekošanu, prasmēm un izglītību, nelabvēlīgā situācijā esošu grupu iekļaušanu un darba tirgus segmentāciju, kā arī mājokļiem.

(24) Lai gan Polijai kopumā ir konkurenci veicinošs tiesiskais regulējums, tā joprojām saskaras ar dažiem izaicinājumiem saistībā ar tiesību aktu sarežģītību un efektīvas institucionālās sistēmas nodrošināšanu. 71 % uzņēmumu uzskata, ka uzņēmējdarbības noteikumi ir šķērslis to uzņēmumiem, ja viņi veic investīcijas Polijā ([17]), un izmaksas, ar kurām uzņēmumi, jo īpaši MVU, saskaras, nodrošinot atbilstību darba un nodokļu sistēmām, ir salīdzinoši augstas. Saskaņā ar EIB investīciju apsekojumu to Polijas uzņēmumu īpatsvars, kuri vairāk nekā 10 % no saviem darbiniekiem norīko regulatīvo prasību izpildei, ievērojami samazinājās (no 25 % 2024. gadā līdz 19 % 2025. gadā), bet joprojām ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju (11 %). Turklāt sociālo partneru iesaiste likumdošanas procesā joprojām ir ierobežota, un ieinteresētās personas ziņo par pastāvīgām nepilnībām Sociālā dialoga padomes darbībā. Publiskā iepirkuma sistēmu joprojām negatīvi ietekmē tas, ka uzņēmumu, kuri iesniedz piedāvājumus, skaits ir neliels un ka saistītās procedūras ir garas un sarežģītas. Problēmu risināšanu varētu palīdzēt tas, ka tiktu vairāk stiprināta publiskā iepirkuma procesa digitalizācija

---

16 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2025/1914 (2025. gada 18. septembris), ar ko groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056 attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā.

17 EIB 2025. gada investīciju apsekojums: Polijas pārskats

un turpmāka plānošana, tostarp informēšana par ilgtermiņa iepirkuma plāniem. EEZ iekšējo preču un pakalpojumu tirdzniecību ietekmē regulatīvie un administratīvie šķēršļi; un valsts noteikumi par iepakojumu un atkritumiem rada atbilstības nodrošināšanas slogu.

(25) Neraugoties uz gadiem ilgu spēcīgo ekonomikas izaugsmi un dzīves līmeņa uzlabošanos, Polija joprojām saskaras ar ievērojamām attīstības atšķirībām gan starp tās reģioniem, gan to iekšienē, tostarp starp pilsētu un lauku teritorijām. Polijas austrumdaļa joprojām ir īpaši nelabvēlīgā situācijā, un tās IKP uz vienu iedzīvotāju 2024. gadā bija 61,3 % no ES vidējā rādītāja, kas ir viens no nabadzīgākajiem reģioniem Savienībā. Situāciju reģionos pie ES ārējās austrumu robežas ir vēl vairāk pasliktinājis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, palielinot bažas par drošību, ekonomisko nenoteiktību un samazinot šo reģionu pievilcību gan investoru, gan iedzīvotāju acīs. Daudzas jomas, jo īpaši tās, kas atrodas ārpus lielajiem lielpilsētu centriem, cieš no nepietiekamas administratīvās spējas un nevienlīdzīgas piekļuves būtiskiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, tostarp izglītībai, veselības aprūpei, bērnu aprūpei un transportam, kas vēl vairāk samazina to pievilcību. Inovācija austrumu un ziemeļrietumu reģionos, tostarp inovatīvas investīcijas, ir ierobežotas, un tas ierobežo to produktivitātes pieaugumu un kvalitatīvu darbvietu pieejamību.

(26) Polijas ekonomikas izaugsme un konkurētspēja arvien vairāk ir atkarīga no tās spējas izmantot zinātnes un inovācijas potenciālu. Neraugoties uz uzņēmumu pētniecības un izstrādes izdevumu pastāvīgo pieaugumu, Polijas inovācijas rezultāti joprojām ir zemi, un tās pētniecības un izstrādes sniegums 2025. gadā sasniedza tikai 65,9 % no ES vidējā rādītāja, kas ir par 2,6 procentpunktiem vairāk nekā 2024. gadā. Sadarbība starp zinātni un darījumdarbības jomu ir ierobežota, un tas mazina Polijas spēju komercializēt savus pētījumus. Šo problēmu pastiprina nepietiekami stimuli pētniekiem sadarboties ar nozari, piemēram, nepietiekams komercializācijas rezultātu novērtējums zinātniskās darbības novērtēšanā. Būtiska nozīme būs pētnieku karjeras pievilcības palielināšanai un zinātnisko iestāžu turpmākai modernizācijai. Lai veicinātu inovāciju, ir jāatjaunina un jāracionalizē pārdomātas specializācijas stratēģijas. Viens no galvenajiem soļiem virzībā uz augstas veiktspējas inovācijas ekosistēmas izveidi ir tādas vides turpmāka attīstīšana, kas atbalsta tehnoloģiju pārnesi, jaunuzņēmumu veidošanu un izvēršanu, nodrošinot to piekļuvi stabilam un uzticamam finansējumam.

(27) Neraugoties uz labo progresu, joprojām pastāv problēmas sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijā un to pieejamībā iedzīvotājiem un uzņēmumiem, kas joprojām ir zem ES vidējā rādītāja, jo īpaši iedzīvotājiem, kuru vērtējums Polijā ir 71 salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju 82 punkti. Sadarbspējas ierobežojumi, datu kopīgošana starp valdības sistēmām un vienreizējas iesniegšanas princips datu vākšanā mazina lietotāju pieredzi un sašaurina sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijas potenciālu samazināt administratīvo slogu, savukārt tādas nozares kā tieslietas gūtu labumu no turpmākas digitalizācijas, lai uzlabotu efektivitāti un pieejamību. Polija vēl nav pilnībā izmantojusi pārrobežu datu apmaiņu, tādējādi trūkstot iespējām racionalizēt administratīvās procedūras, jo īpaši plašāk izmantojot strukturētus datu formātus.

(28) Polijas digitālā apguve MVU vidū joprojām ir zem ES vidējā rādītāja, un tas ierobežo ražīgumu un inovāciju. Lai gan šis īpatsvars ir palielinājies, 2025. gadā tikai 59 % Polijas MVU sasniedza digitālās intensitātes pamatlīmeni (salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju 71,4 %). Arī progresīvu tehnoloģiju, piemēram, MI, ieviešana atpaliek, un tas varētu kavēt turpmāko izaugsmi. Polija gūtu labumu no turpmākas investīciju stimulēšanas un specializēta zināšanu atbalsta digitalizācijas jomā, veicinot progresīvu

tehnoloģiju ieviešanu un darbinieku prasmju pilnveidi, kā arī dalību ES mēroga iniciatīvās.

(29) Polijas mājokļu tirgu pēdējos gados ir raksturojis zems mājokļu piedāvājums un pieejamības cenas ziņā samazināšanās. Mājokļu cenas un īres maksas kopš 2015. gada ir strauji palielinājušās, jo īpaši pilsētās. Investīcijas mājokļos joprojām ir viszemākās ES, savukārt mājokļu kvalitāte un apstākļi joprojām ir problemātiski, un ir augsti pārapdzīvotības rādītāji. Lai to risinātu, ir vajadzīgs plašs pasākumu klāsts, un galvenā uzmanība ir jāpievērš piedāvājuma puses politikai, tostarp mājokļu tirgus noteikumu uzlabošanai, lai palielinātu cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu, uzlabotu tā kvalitāti un palēninātu mājokļu cenu inflāciju.

(30) Polijas mājokļu politika ir sadrumstalota. Dažādas programmas ir sadalītas pa dažādām ministrijām ar konkurējošām prioritātēm, un nav struktūras, kas koordinētu mājokļu politiku centrālā līmenī. Nav centralizētas mājokļu vajadzību un esošā fonda analīzes (tostarp vietējā līmenī). Lai to risinātu, Polijai būtu jāievieš mājokļu politikas koordinācija centrālajā līmenī un starp centrālajām un vietējām pārvaldes iestādēm un jāizveido ilgtermiņa mājokļu stratēģija ar skaidru virzību uz to, kā risināt mājokļu pieejamības un cenas pieņemamības samazināšanos, uzlabot mājokļu kvalitāti un īstenot uzraudzības instrumentus (līdztekus daudzlīmeņu datu vākšanas mehānismam, kas vērsts uz tukšiem īpašumiem), lai labāk apzinātu un mērķtiecīgi pievērstos konkrētajam vietējam mājokļu fondam un vajadzībām.

(31) Piekļuve sociālajiem, pašvaldību un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem Polijā ir zema, un neaizsargātas grupas saskaras ar īpašiem šķēršļiem (tostarp diskriminācijas un piekļūstamības ierobežojumiem). Lielu mājokļu būvniecības plaisa veicina mājokļu trūkumu un ierobežo grupu ar īpašām vajadzībām piekļuvi mājokļiem. Lai palielinātu mājokļu piedāvājumu, uzlabotu to kvalitāti un labāk sasniegtu konkrētu grupu mērķvajadzības, Polijai būtu jāpaplašina un jāmodernizē sava sociālo un cenas ziņā pieejamu īres mājokļu sistēma un programmas, izmantojot stabilu ilgtermiņa stratēģiju un finansējumu pašvaldību mājokļu programmām, jāievieš programmas brīvo ēku renovācijai un atjaunošanai mājokļos, jāpaplašina sociālo īres aģentūru darbība un jāizstrādā mājokļu virzīti risinājumi neaizsargātām grupām, piemēram, vecāka gadagājuma cilvēkiem, personām ar invaliditāti un bezpajumtniekiem.

(32) Polijas noteikumi, kas saistīti ar īres un būvniecības tiesību aktiem, un to piemērošana negatīvi ietekmē mājokļu piedāvājumu un piekļuvi cenas ziņā pieejamiem mājokļiem. Tiesiskā aizsardzība un tiesības īres tirgū nav līdzsvarotas, jo spēkā esošie tiesību akti pienācīgi un vienlīdzīgi neaizsargā ne izīrētāju, ne īrnieku tiesības. Izīrētāji saskaras ar ilgstošām un dārgām izlikšanas procedūrām pat tad, ja īrnieki lauž īres līgumus, savukārt īrniekus var ietekmēt ilgtermiņa īres nestabilitāte, jo likums skaidri nereglamentē īres maksas pieaugumu un bieži vien netiek ievēroti paziņošanas termiņi. Līdzsvarotāka pieeja izīrētāju tiesībām un īrnieku drošībai un spēkā esošo tiesību aktu izpildes uzlabošana veicinātu stabilu ilgtermiņa nomu. Varētu uzlabot arī regulatīvās procedūras būvniecības nozarē, lai nodrošinātu ātrāku un lētāku mājokļu būvniecību.

(33) Polija joprojām ir viena no nedaudzajām dalībvalstīm, kas īpašuma nodokli balsta uz ļoti zemu maksimālo vienoto likmi, kas centralizēti noteikta tiesību aktos, nevis uz īpašuma vērtību. Tas rada regresīvu īpašuma nodokļa režīmu un veicina spekulatīvu ieguldījumu pieprasījumu, jo īpašumi tiek aplikti ar ievērojami mazāku nodokli nekā riskantāki finanšu aktīvi, piemēram, akcijas, un tas palielina īpašuma cenu inflāciju. To varētu risināt, grozot nodokļu režīmu uz tādu, kas balstīts uz zemes vai īpašumu vērtības aplikšanu ar nodokli (izmantojot zemes vērtības nodokli vai kadastra īpašuma

nodokli), un tas uzlabotu tā progresivitāti un pievērstos stimuliem, kuri veicina strauji augošās mājokļu cenas un zemo piedāvājumu tukšu vai nepietiekami izmantotu īpašumu vai zemes dēļ.

(34) Neraugoties uz nesenajiem centieniem, tīkla ierobežojumi joprojām palēnina enerģētikas pārkārtošanas tempu. 2025. gadā pieslēguma pieprasījumi par aptuveni 42 GW atjaunīgās enerģijas jaudas tika noraidīti. Tas pārsniedz kopējo jaudu no Polijā uzstādītajiem atjaunīgajiem energoresursiem. Lai novērstu šīs vājās vietas, pārvades sistēmas operators par prioritāti izvirza investīcijas pārvades tīklos, ziemeļu-dienvidu pārvadē, kā arī īpašos koridoros jaunām jaudām (gan no atkrastes, gan kodolenerģijas), kas pašlaik tiek attīstītas, un pārvades un sadales tīklu integrācijā un elastības risinājumos. Ir vajadzīgi papildu centieni, lai uzlabotu Polijas energosistēmas elastību, tostarp izmantojot elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecību nolūkā izvairīties no atjaunīgo energoresursu apcirpšanas un mazinātu cenu kāpumu maksimumstundās. Pašreizējais pārrobežu starpsavienojumu līmenis ir zems, un vienīgais uzsāktais projekts ir "Harmony Link" ar Lietuvu. Jaudas piešķiršanas ierobežojumi ir sistemātiski atsaistījuši Polijas elektroenerģijas cenas no ES tirgus un tagad veicina cenu kāpumu. Lai gan piešķiršanas ierobežojumu izmantošana nedaudz samazinās, piešķiršanas ierobežojumu aktivizēšanas biežums ir satraucošs, jo tas galu galā noved pie atjaunīgo energoresursu apcirpšanas.

(35) Ņemot vērā atkarību no dārgiem fosilajiem kurināmajiem elektroenerģijas ražošanā un nefosilas elastības un starpsavienojumu trūkumu, Polijas elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas 2025. gadā vidēji bija devītās augstākās ES, un tas ierobežoja enerģijas pieejamību cenas ziņā. Atjaunīgo energoresursu turpmāka izvēršana saskaras arī ar ierobežojumiem, kas nav saistīti ar tīklu. Mazumtirdzniecības cenu ziņā nesamērīgi lielais nodokļu slogs elektroenerģijai (salīdzinājumā ar dabasgāzi) apdraud elektrifikāciju Polijā gan rūpniecības nozarēs, gan mājsaimniecībās. Rūpnieciskie patērētāji par elektroenerģiju maksā aptuveni trīs reizes vairāk nekā par gāzi, un nodokļi un nodevas veido trešdaļu no viņu elektroenerģijas rēķina. Siltumapgādes nozarē nodokļu slogs elektroenerģijai kavē siltumsūkņu uzstādīšanu. Polijas ogļu ieguves nozare tiek ļoti subsidēta un patērē budžeta resursus, ko citādi varētu izmantot, lai cita starpā paātrinātu pāreju uz tīru enerģiju un rūpniecības pārkārtošanu. Varētu uzskatīt, ka prioritāte ir pakāpeniskai izbeigt fosilā kurināmā subsīdijas, kas mērķtiecīgi nerisina enerģētiskās nabadzības problēmas un reāli nekliedē bažas par enerģētisko drošību.

(36) Industriālajai pārveidei trūkst saskaņota stratēģiskā un tiesiskā regulējuma, kas politikas stimulus, infrastruktūras plānošanu un finansiālo atbalstu saskaņotu ar mērķiem veicināt investīcijas prioritārajās nozarēs. Galvenie dekarbonizācijas pasākumi – elektrifikācija, atjaunīgo energoresursu izvēršana uz vietas, zaļā ūdeņraža ieviešana un oglekļa uztveršanas, izmantošanas un uzglabāšanas izvēršana – tiek īstenoti pakāpeniski, nevis strukturāli. Ogļu izmantošanas pakāpeniska pārtraukšana rada lielas ekonomiskas un sociālas problēmas reģioniem, kas joprojām ir atkarīgi no kalnrūpniecības un emisiju ziņā intensīvām nozarēm. Koordinēta pieeja rūpniecības pārveidei būs būtiska, lai mazinātu konkurētspējas zudumu, vienlaikus veicinot inovāciju un izaugsmi šajos reģionos.

(37) Gan centralizētā, gan individuālā siltumapgāde joprojām ir atkarīga no oglēm, un tajā vērojamas strukturālas dekarbonizācijas problēmas. Visās nozarēs atjaunīgie energoresursi nodrošina tikai 21 % no siltumapgādē un aukstumapgādē izmantotās enerģijas. Centralizētās siltumapgādes nozarē notiek pāreja no koģenerācijas, kurā izmanto ogles, uz koģenerāciju, kuras pamatā ir gāze, taču atjaunīgo energoresursu

integrācija atpaliek. Ogles joprojām veido 60 % no centralizētās siltumapgādes struktūras, savukārt atjaunīgo un mazemisiju sistēmu ieviešana notiek tikai demonstrējumu projektos un dažās mazākās pilsētās. Dekarbonizācijas progress ir atkarīgs no paātrinātas siltuma avotu dažādošanas un tīkla modernizācijas, kā arī no plāniem izmantot atlikumsiltuma izmantošanas potenciālu. Aptuveni 15 % Polijas mājsaimniecību joprojām izmanto ogles individuālajai apkurei, kas ir lielākais absolūtais skaits ES, un tas atspoguļojas arī vienā no sliktākajiem gaisa kvalitātes līmeņiem ES. Tiek lēsts, ka līdzīgs mājsaimniecību īpatsvars ir pakļauts enerģētiskās nabadzības riskam augsto enerģijas izmaksu un zemās ēku energoefektivitātes dēļ. Turpmāki centieni samazināt atkarību no oglēm un uzlabot energoefektivitāti ir būtiski, lai samazinātu emisijas un gaisa piesārņojumu. Siltumapgāde un aukstumapgāde veido 81 % no enerģijas patēriņa dzīvojamajās ēkās.

(38) Pāreja uz ilgtspējīgu transportu Polijā joprojām ir sarežģīta, un autotransporta radītās emisijas pēdējās divās desmitgadēs ir gandrīz divkāršojušās. Elektrotransportlīdzekļu ieviešana privātajos un kravu pārvadājumos nepietiekamu stimulu dēļ, tostarp fiskālo stimulu un uzlādes infrastruktūras trūkuma dēļ, pieaug lēnām. Bezemisiju un intermodāla sabiedriskā transporta attīstības atbalsts un koordinācija var vēl vairāk atbalstīt dekarbonizācijas centienus, vienlaikus veicinot labāku savienojamību.

(39) Poliju skar augsts sausuma, plūdu, karstuma viļņu un ekstremālu laikapstākļu risks, kas apdraud ekonomisko drošību un cilvēku labklājību. Polijai joprojām nav atjauninātas nacionālās klimatadaptācijas stratēģijas, kuras pamatā būtu jaunākais pieejamais riska novērtējums. Paredzams, ka 2013. gadā pieņemtās stratēģijas atjaunināšana tiks pabeigta tikai 2027. gadā. Tas kavē pielāgošanās centienu plānošanu un koordināciju starp vietējām, reģionālajām un valsts iestādēm laikā, kad jārisina akūtās vajadzības stiprināt klimatnoturību un sagatavotību klimata pārmaiņām. Klimata pārmaiņas saasina vides riskus, un ūdens resursi un ekosistēmas ir īpaši neaizsargātas. Piesārņojums, ko rada neattīrīts ūdens no rūpnieciskās darbības, apvienojumā ar augstāku temperatūru joprojām ir būtiska problēma, kas apdraud saldūdens resursus. Ekosistēmu aizsardzībai un atjaunošanai ir vajadzīgi spēcīgāki stimuli, tostarp finansiāli, saskaņā ar principu “piesārņotājs maksā”, lai ierobežotu piesārņojumu un veicinātu ilgtspējīgu izmantošanu. Dabas resursi ir arī klimata pārmaiņu mazināšanas faktors, taču oglekļa piesaistījumi Polijā nav pietiekami vērienīgi, lai sasniegtu 2030. gada mērķrādītāju attiecībā uz zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību. Ir vajadzīga papildu politika, lai veicinātu ilgtspējīgu mitrāju un kūdrāju lauksaimniecību un pilsētapmetņu apsaimniekošanu.

(40) Ņemot vērā cilvēkkapitāla izšķirošo lomu Savienības konkurētspējas un stratēģiskās autonomijas uzlabošanā, Padome 2026. gadā ieteica dalībvalstīm rīkoties, lai steidzami risinātu tās ar cilvēkkapitālu saistītās strukturālās problēmas prasmju un izglītības jomā, kas kavē konkurētspēju. Polijai adresētie 2026. gada ieteikumi var palīdzēt īstenot Padomes ieteikumu par cilvēkkapitālu Savienībā.

(41) Pamatprasmju samazināšanās un nevienlīdzības palielināšanās izglītības jomā joprojām ir problēma. Kopš 2018. gada 15 gadus vecu jauniešu nesekmība pamatprasmju apguvē ir palielinājusies vairāk nekā vidēji ES. Joprojām pastāv reģionālās atšķirības gan attiecībā uz izglītības rezultātiem, gan piekļuvi izglītībai. Iekļaujošas izglītības jomā ir problēmas, jo liela daļa skolēnu ar īpašām izglītības vajadzībām ir nošķirtā vidē. Lai atvieglotu skolēnu ar invaliditāti pāreju uz vispārējo izglītību, Polijai nāktu par labu iekļaujošas izglītības stratēģijas izstrāde, pastiprināti atbalsta pakalpojumi un mērķorientēta skolotāju apmācība. Ilgtermiņa stratēģiskas

pieejas izstrāde iekļaujošai izglītībai veicinātu ieinteresēto personu iesaisti, visaptverošu pasākumu īstenošanu, kā arī paplašinātu visu skolēnu piekļuvi iekļaujošai izglītībai. Turklāt nepietiekamas zaļās un digitālās prasmes joprojām kavē divējādo pārkārtošanos. Piemēram, 2025. gadā tikai pusei Polijas iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 74 gadiem bija vismaz digitālās pamatprasmes, un tas ir zem ES vidējā rādītāja. Polijai nāktu par labu holistiskāka pieeja prasmju trūkuma novēršanai divējādās pārkārtošanās kontekstā un – plašākā nozīmē – ciešāka uzraudzība attiecībā uz reformām un investīcijām prasmju jomā, kā arī izvērtēšana visos līmeņos.

(42) Polijā joprojām ir zems studentu uzņemšanas līmenis un zems absolventu īpatsvars zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas studiju programmās (*STEM*), kas ierobežo valsts inovācijas spējas. Integrētāka pieeja *STEM* izglītībai (tostarp labāka karjeras izpratne, mentorēšana, vēršanās pie nelabvēlīgā situācijā esošām grupām) arī palīdzētu mudināt studentus (jo īpaši sievietes) veidot karjeru *STEM* jomā.

(43) Viena no galvenajām problēmām pamatprasmju samazināšanās novēršanā joprojām ir skolotāju nodrošināšana ar vajadzīgajām prasmēm un viņu izglītības kvalitātes uzlabošana. Skolotāju trūkums joprojām pastāv un var saasināties, jo joprojām pastāv problēmas saistībā ar jaunu darbinieku piesaistīšanu un noturēšanu. Turklāt zemais tādu pamatskolas skolotāju īpatsvars, kas jaunāki par 30 gadiem, liecina, ka skolotājiem ir vajadzīgas pievilcīgākas karjeras iespējas. Lai veicinātu mācību programmu reformas sekmīgu īstenošanu un uzlabotu skolotāju karjeras izredzes, Polijai būtu jānodrošina pietiekams skolotāju skaits, skolotāju sākotnējās izglītības modernizācija un pastāvīgi ieguldījumi viņu profesionālajā attīstībā (tostarp iekļaujošas izglītības kontekstā).

(44) Neraugoties uz augsto dalības līmeni, joprojām pastāv bažas par profesionālās izglītības un apmācības (PIA) sistēmas salīdzinoši zemo efektivitāti. Nesen PIA absolvējušo nodarbinātības līmenis ir samazinājies un joprojām ir zemāks par ES vidējo rādītāju. PIA absolventu situācija varētu uzlaboties, ja tiktu apzināti PIA absolventu sliktāko nodarbinātības rezultātu pamatcēloņi, proti, attiecībā uz zemām pamatprasmēm, programmu ierobežotu atbilstību darba tirgum un prasmju neatbilstību, un tiktu izstrādāts īpašs, uz pierādījumiem balstīts rīcības plāns to risināšanai. To varētu papildināt ar pasākumiem, kuru mērķis ir stiprināt mācīšanas kvalitāti (tostarp novēršot skolotāju trūkumu un apmācības nepilnības), labāk saskaņot mācību programmas ar darba tirgus vajadzībām, tostarp attiecībā uz digitālajām un zaļajām prasmēm, un stiprināt koordināciju ar pieaugušo izglītības politiku. Dalība pieaugušo izglītībā joprojām ir ievērojami zemāka par ES vidējo rādītāju, jo īpaši neformālajā izglītībā, un līdz šim ir panākts tikai ierobežots progress. Tikai piektā daļa pieaugušo iedzīvotāju 2024. gadā piedalījās mācībās, un tas ir krietni zem ES vidējā rādītāja un 2030. gada mērķrādītāja. Pieaugušo izglītības sistēma joprojām ir sadrumstalota, jo pārvaldība ministrijās un reģionālajos aktoros ir izkliedēta, kā arī pastāv liela paļaušanās uz projektos balstītu finansējumu. Tas veicina ierobežotu sistēmas saskaņotību. Tāpēc sistēma varētu gūt labumu no ciešākas koordinācijas un finansējuma valsts līmenī.

(45) Nelabvēlīgā situācijā esošu grupu integrācija darba tirgū joprojām rada problēmas. Invaliditāte un slimības joprojām ir galvenais neaktivitāti veicinošais faktors – personu ar invaliditāti nodarbinātības atšķirība turpināja palielināties no 33,9 procentpunktiem 2023. gadā līdz 35,6 procentpunktiem 2024. gadā. Personu ar invaliditāti līdzdalība darba tirgū tikai nedaudz pārsniedz 50 %. Ir panākts progress bērnu aprūpes pakalpojumu regulēšanā un pieejamības uzlabošanā, lielā mērā ar ESF+ un ANM līdzekļu atbalstu, taču sieviešu līdzdalība darba tirgū joprojām ir zema, un to ietekmē

reģionālās atšķirības. Trešo valstu darba ņēmēju prasmes darba tirgū joprojām netiek pietiekami izmantotas. 2023. gadā gandrīz katrs otrais trešās valsts valstspiederīgais strādāja zem savas kvalifikācijas līmeņa, neraugoties uz viņu lielo līdzdalību darba tirgū. Ir iespējams turpināt centienus palielināt valsts nodarbinātības dienestu efektivitāti, lai sniegtu mērķtiecīgāku atbalstu nolūkā palīdzēt integrēt darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošas grupas.

(46) Civiltiesisko līgumu īpatsvars kopējā nodarbinātībā ir palielinājies. Turklāt pašnodarbinātas personas, kas nenodarbina citus darbiniekus, veido ievērojamu daļu no kopējās nodarbinātības, un tas pārsniedz ES vidējo rādītāju. Sociālā aizsardzība pilnībā neaptver abas grupas, jo veselības apdrošināšana ir brīvprātīga un pastāv tiesību normas, kas ļauj samazināt sociālā nodrošinājuma prēmijas, un tas var negatīvi ietekmēt pabalstus nākotnē, tostarp pensijas. Tas rezultējas nodokļu arbitrāžā (nodokļi un sociālā nodrošinājuma iemaksas) starp dažādiem līgumu veidiem, nodokļu ķīlim palielinoties līdz ar ienākumiem. Lai gan darba koplīgumu slēgšanas līmenis ir zemākais ES, to biežāk izmanto uzņēmumu līmenī nekā nozaru līmenī, kas kopumā vājina darba ņēmēju un pašnodarbināto pozīciju sarunās.

(47) Ilgtermiņa aprūpes pakalpojumi nav pietiekami labi, lai risinātu pieaugošās demogrāfiskās problēmas. Publiskie izdevumi par ilgtermiņa aprūpi joprojām ir zemi un lielā mērā tiek piešķirti aprūpei iestādēs (ievērojami virs ES vidējā rādītāja), savukārt programmām, kuru mērķis ir attīstīt aprūpi mājās vai kopienā balstītu aprūpi, joprojām trūkst finansējuma vai tās ir ļoti atkarīgas no ES finansējuma. Tas nozīmē lielus personīgos izdevumus grūtībās nonākušiem cilvēkiem un lielu paļaušanos uz neformālo aprūpi mājās sniegto pakalpojumu jomā. Polijai nāktu par labu ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošana, jo īpaši attiecībā uz aprūpi mājās un kopienā balstītu aprūpi, tostarp palielinot saistīto finansējumu un tā ilgtspēju,

AR ŠO IESAKA Polijai 2026. un 2027. gadā rīkoties šādi.

1. Turpināt ievērot neto izdevumu maksimālos pieauguma tempus, ko Padome ieteica 2025. gada 21. janvārī, lai novērstu pārmērīga budžeta deficīta situāciju, vienlaikus izmantojot valsts izņēmuma klauzulā paredzēto elastību aizsardzības izdevumu palielināšanai. Stiprināt aizsardzības izdevumus un gatavību, vienlaikus nodrošinot izdevumu efektivitāti un pakāpeniski pielāgojot budžetu, lai uzturētu strukturāli lielākus aizsardzības izdevumus. Nodrošināt, ka visi pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu kāpuma ietekmi, ir pagaidu pasākumi, kas vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību aizsardzību vai energoietilpīgu uzņēmumu vajadzību risināšanu, saglabā stimulus taupīt enerģiju, vienlaikus nodrošinot, ka to fiskālās izmaksas ir saderīgas ar saistībām saskaņā ar ES fiskālo sistēmu. Uzlabot publisko izdevumu efektivitāti, tostarp mērķtiecīgāk izmantojot sociālos pabalstus un paplašinot izdevumu pārskatīšanas tvērumu. Palielināt vispārējās valdības ieņēmumus, tostarp palielinot to avotu nozīmi, kas mazāk kaitē izaugsmei, un uzlabojot nodokļu saistību izpildi. Uzlabot pensiju sistēmas adekvātumu, vienlaikus saglabājot ilgtermiņa ilgtspēju, palielinot faktisko pensionēšanās vecumu, novēršot sieviešu un pašnodarbināto personu pensiju nabadzību un reformējot īpašās pensiju shēmas.

2. Nodrošināt saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu īstenoto reformu un investīciju nepārtrauktību. Saglabāt īstenošanas tempu kohēzijas politikas programmās, kohēzijas politikas satvara vidusposma pārskatīšanā attiecīgā gadījumā balstoties uz pārdali stratēģiskajām prioritātēm un elastības iespējām. Risināt

unikālās sociālekonomiskās, drošības un civilās sagatavotības problēmas, kas jo īpaši skar reģionus pie ES ārējās austrumu robežas.

3. Vienkāršot regulējumu, uzlabot regulatīvos instrumentus un nodrošināt, ka tiesiskais regulējums ir stabils un skaidrs. Veicināt konkurenci publiskā iepirkuma procesos, padarot tos efektīvākus un mazāk apgrūtinošus, un nodrošināt publisko iepirkumu ilgtermiņa plānošanu. Stiprināt zinātnes un uzņēmējdarbības saiknes, radot spēcīgākus stimulus pētniecības komercializācijai un izveidojot efektīvu investīcijām gatavu projektu plūsmu. Modernizēt publisko pētniecības sistēmu, padarīt karjeru pētniecībā pievilcīgāku un nodrošināt ilgtspējīgu pētniecības un inovācijas finansējumu. Padarīt uzņēmējdarbības vidi labvēlīgāku inovācijai, tostarp attiecībā uz jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem. Samazināt teritoriālās atšķirības, jo īpaši uzlabojot piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem un infrastruktūrai un to kvalitāti, arī pētniecības un inovāciju jomā. Veidot administratīvās spējas un uzlabot efektivitāti, digitalizācijas vajadzībām izmantojot e-pakalpojumu sadarbspēju un vadoties pēc vienreizējas datu vākšanas principa. Palielināt MVU digitālo intensitāti, vienlaikus par prioritāti nosakot atbalstu vismodernākām tehnoloģijām. Palielināt cenas ziņā pieejamu un sociālo mājokļu piedāvājumu un kvalitāti, izmantojot efektīvu mājokļu politikas koordināciju un stratēģijas, paplašinātas cenas ziņā pieejamu un sociālo mājokļu programmas, uzlabotus noteikumus un pārskatītus īpašuma nodokļus.

4. Veicināt energosistēmas elastību un tīkla jaudu, palielināt pārrobežu starpsavienojumus un elektroenerģijas tirdzniecību un novērst ierobežojumus atjaunīgo energoresursu turpmākai izvēršanai. Veicināt līdzsvarotus elektroenerģijas cenu signālus, lai stimulētu elektrifikāciju un pakāpeniski izbeigtu fosilā kurināmā subsīdijas, jo īpaši tās, kas saistītas ar ogļu ieguvi. Nodrošināt tīru industriālo pārveidi un veicināt uz inovāciju orientētas pārkārtošanās stratēģijas reģioniem, kas atkarīgi no oglēm. Samazināt atkarību no fosilā kurināmā siltumapgādes nozarē apvienojumā ar ēku siltumnoturības modernizāciju. Sekmēt transporta dekarbonizāciju, kā arī veicinošu infrastruktūru. Veidot klimatnoturību, izmantojot funkcionālu pielāgošanās pārvaldību, atjaunojot ekosistēmas un izmantojot dabas resursus ilgtspējīgi.

5. Veicināt kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību un risināt darbaspēka un prasmju trūkuma problēmu. Palielināt dalību *STEM* jomās augstākajā izglītībā un risināt problēmas saistībā ar skolotāju trūkumu un skolotāju izglītības kvalitāti. Turpināt stiprināt profesionālās izglītības un apmācības efektivitāti. Veicināt un palielināt pieaugušo līdzdalību izglītībā. Palielināt nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, jo īpaši personu ar invaliditāti, līdzdalību darba tirgū, tostarp sniedzot pielāgotu atbalstu darba tirgū. Apspriežoties ar sociālajiem partneriem, samazināt darba tirgus segmentāciju, novēršot nodokļu arbitrāžu starp līgumu veidiem, un uzlabot piekļuvi sociālajai aizsardzībai. Uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību un kvalitāti.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs